

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

— Prva slovenska založba —

CELJE – LJUBLJANA

IVAN KLÍMA: ČAKANJE NA TEMO, ČAKANJE NA SVETLOBO

Odlomek iz knjige

Demonstracije — ali bolje rečeno shod z govori — so bile tokrat dovoljene. Prvič po dvajsetih letih opozicijski shod. Skozi iskalnik je gledal obraze, ki jih je večinoma poznal. Poznal jih je kot obraze tistih, ki so bili ožigosani kot sovražniki. To, da so zdaj stali tukaj na odru in so smeli govoriti množici, ki se je opogumila in prišla, je bilo pomembno in deloma tudi vznemirljivo. Zdaj so jih pustili na majhen trg na robu mesta, čez mesec ali dva jih bodo pustili na trg v centru, in če jih ne bodo pustili, bodo prišli sami, prišlo jih bo toliko, da jih nihče več ne bo zadržal. Vladati se da bodisi s trdno roko ali z dogovorom. Ti, ki nimajo ne moči, da bi vladali s trdno roko, ne poguma za dogovor, se tolažijo, da je mogoče ostati nekje na sredi, ampak to je samo njihova varljiva predstava.

Dan je bil mrzel, govornikom se je kadilo iz ust, vendar je bilo videti, da ne zaznavajo hladu. Celo ti, ki so v krogu obstopili oder, so se očitno tako zelo potopili v mlačno meglico slišanih besed, da so si lahko sneli rokavice in razgalili glave, in zijala v oknih okoliških večstanovanjskih hiš se niso obotavljala in so na stežaj odprla okna, da bi bolje slišala.

Govorniki so se izmenjavali, on pa je bil danes tukaj sam, Sokol je bil bolan, poleg tega so njegovi šefi predvidevali, da bi bilo politično sporno, če bi za ta shod pokazali preveliko zanimanje.

Kaj bi se zgodilo, če bi stopil za katerim od govornikov in ga zaprosil za pogovor? Bi ga zavrnil? Ali pa bi bil nasprotno navdušen, da se je pripravljen z njim pogovarjati? Najbrž bi bil v tem trenutku nad tem še navdušen, teh ljudi predolgo niso pustili do besede, da ne bi izkoristili priložnosti, da spregovorijo.

Kaj mislite o stanju človekovih pravic pri nas? Kaj pravite na to, da so vam dovolili prirediti tale shod? Štejete to za zasuk na bolje? Pričakujete, da boste take shode prirejali pogosteje? Kakšni so vaši cilji v najbližji prihodnosti?

Vendar bi govorili samo njemu. Posnetek bi poslušali še njegovi šefi, ki so izrecno prepovedali, da bi delal take pogovore. Bi ga odpustili, ker je presegel navodila? Morda ne, najverjetneje pa, ne bi se smel slepiti, da če so popustili tistimle, da bi popustili tudi njemu. Ti na odru imajo mednarodno zaščito, njihova imena poznajo tudi voditelji držav, medtem ko pozna njegovo ime kvečjemu voditelj te države, če ga je kdaj vzel na znanje in ga je bil potlej zmožen obdržati v spominu. Vsekakor s tem pogovorom ne bi pomagal niti sebi niti komurkoli drugemu, zakaj naj bi torej poskušal?

Snemal je posamezne govore, vsekakor so bili zanimivejši kot besede uradnih politikov, tudi ti obrazi so se mu zdeli bolj zanimivi, niso še izgubili svojega izraza in zagnanosti.

Ko je že pakiral svojo opremo, se je proti njemu obrnil neznan starček s papagajskim nosom. »Kaj pravite na to, gospod režiser?«

Skomignil je z rameni. Z nikomer in o ničemer se mu ljubilo začnati pogovora, še toliko manj pa o tem shodu in s čisto tujim človekom.

»Končno je bilo na ves glas slišati resnico!«

Presenečeno ga je pogledal. Za provokatorja je bil videti prestar.

»Resnico je mogoče zamolčevati leta dolgo, včasih tudi stoletja, pa vseeno pride trenutek, ko pride na dan. Mi verjamete, da jaz tole govorim že leta?«

Ko ni dočakal odgovora, je pojasnil: »Najprej le svojim ptičkom, od kar pa imam potrdilo, da z mojo glavo ni vse v redu, pa povsod. Na tramvaju, v gostilni, tudi na partijskem sestanku! Bil sem redni profesor, najprej sem študente učil, potem ptičke redil, zdaj pa kolesc nisem prav navil,« se je potrkal po čelu in skoraj obredno izvlekel zloženo polo zapackanega papirja, ki je očitno potrjevala njegovo opravilno nesposobnost.

»Dober papir,« mu je rekel, »gotovo koristen!« In hitro stopil v vozilo, da bi se znebil starčka.